

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงการศึกษารายกรณี ผลกระทบของตอร์กะส่วนตน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตและความสนใจการเข้าสังคมของผู้หญิงในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่มีความบกพร่องทางสายตา: ศึกษารายกรณี ซึ่งมีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือคนพิการทางสายตาที่กำลังอยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น อายุระหว่าง 20 และ 40 ปี เพศหญิง และมีลักษณะมีการบกพร่องทางสายตา หมายความว่า เป็นคนตาบอดสนิท (blind) หรือคนสายตาผิดปกติ (Low Vision) ที่กำลังเรียนหนังสือในระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 2 คน

2. รายกรณีศึกษา

รายกรณีศึกษานั้นผู้วิจัยเลือกเป็น 2 คน ตามประเภทคนตาบอดและสายตาผิดปกติในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น คนแรกเป็นนักศึกษาที่เรียนหนังสือในปีการศึกษา พ. ศ. 2552 ภาคฤดูร้อน ระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง คนที่สองเป็นนักศึกษาที่เรียนหนังสือในปีการศึกษา พ. ศ. 2553 ภาคฤดูร้อน ระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยกับกรณีศึกษาคนแรกเป็นระยะเวลา 10 เดือน และกับกรณีศึกษาคนที่สองเป็นสามอาทิตย์

3. สถานที่ทำการวิจัย

สถานที่ทำการวิจัยคือมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในประเทศไทย

4. ขั้นตอนและระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยตั้งใจที่จะทำการวิจัยนี้เป็นการวิจัยในประเภทการศึกษารายกรณี (Case Study) ขั้นตอนในการทำการวิจัยมีดังนี้

4.1 ศึกษาทฤษฎีและเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 เลือกผู้หญิงคนพิการทางสายตา 2 คน จากกลุ่มเป้าหมายเป็นรายกรณีของงานวิจัยฉบับนี้

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎีจิตวิทยาบุคคลและข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นอื่น ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วในบทวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.4 สรุปผลและให้ข้อเสนอแนะ

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำงานวิจัยโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตั้งคำถามตามหลักทฤษฎีจิตวิทยาบุคคลและข้อมูลทางประเด็น พัฒนาการในวัยเด็กและวัยรุ่น พัฒนาการปัจจุบันที่เกี่ยวกับประเด็นของ ผู้ใหญ่ตอนต้น และ ประเด็นที่เกี่ยวกับครอบครัว เพื่อหาคำตอบตามประเด็นหลักต่าง ๆ ของการวิจัยนี้ ด้วยสาเหตุที่ผู้วิจัยต้องให้คำสัมภาษณ์กับบุคคลประเภทที่แตกต่างกัน ก็ต้องแบ่งคำสัมภาษณ์เป็นส่วน

5.1 สัมภาษณ์รายกรณีคนพิการทางสายตา

1) ข้อมูลทั่วไป / ประวัติของรายกรณี

ตามความจำเกี่ยวกับชีวิตในอดีตของรายกรณี

2) พัฒนาการของรายกรณีตามความจำของเขาหรือตามที่เขาเคยได้ยินจากครอบครัว และทางโรงเรียน

3) วิธีการเลี้ยงดูแลของผู้ปกครอง

4) วิธีการฝึกอบรมของครูอาจารย์ที่โรงเรียนการศึกษาคนตาบอดและ โรงเรียนสำหรับนักเรียนปกติ

5) การคบเพื่อนทั้งคนมองเห็นและคนพิการทางสายตา การมีส่วนร่วมในชุมชนที่บ้าน

และรอบ ๆ โรงเรียนการศึกษาคนตาบอด การรับรู้สังคมสมัยที่เป็นเด็ก

ตามการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

6) การคบเพื่อนทั้งคนมองเห็นปกติและมองเห็น ไม่ปกติหรือตาบอด

7) การเข้าสังคม มีส่วนร่วมในสังคม

8) การรับรู้สังคมไทยปัจจุบันเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อคนพิการทางสายตา

9) สถานการณ์การศึกษาและการเป็นอยู่ในมหาวิทยาลัย

10) การขาดหวังและการวางแผนสำหรับอนาคตเกี่ยวกับอาชีพและครอบครัว

5.2 สัมภาษณ์ครอบครัวและญาติ

- 1) พัฒนาการของบุตรตาบอดหรือสายตาคิดปกติในวัยเด็ก
- 2) การหาข้อมูลเกี่ยวกับโรคทางตาของบุตรและการศึกษาของบุตรในอนาคต
- 3) การรับการสนับสนุนของชุมชนที่ครอบครัวอาศัยอยู่
- 4) การรับรู้สังคมและการปฏิบัติต่อคนพิการทางสายตา
- 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในอดีตและปัจจุบัน

5.3 สัมภาษณ์อาจารย์และบุคคลคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายกรณีในมหาวิทยาลัยและศูนย์การศึกษาคนตาบอด

- 1) ความรู้เกี่ยวกับประเด็นคนตาบอด/สายตาคิดปกติ ก่อนที่เริ่มอยู่กับคนอย่างนั้น
- 2) ความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้หลังทำงานอยู่กับคนพิการทางสายตา
- 3) การรับรู้การปฏิบัติของสังคมต่อคนพิการทางสายตา

5.4 สัมภาษณ์เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เป็นคนมองเห็นปกติ

- 1) ความรู้ที่มีเกี่ยวกับคนพิการทางสายตาก่อนและหลังอยู่กับเพื่อนแบบนี้
- 2) การรับรู้ และ การเป็นอยู่ กับรายกรณีคนพิการทางสายตา

5.6 ขั้นตอนในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือมีดังนี้

- 1) หาความรู้ทางทฤษฎีจิตวิทยาบุคคลและประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย
- 2) กำหนดประเด็นที่จะต้องตั้งคำถามเพื่อสัมภาษณ์ มีดังนี้
- 3) นำแบบสัมภาษณ์เสนอกับอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทางสาขาวิชาการให้คำปรึกษาและจิตวิทยาการศึกษาคือ รศ.สุวีร์ ศิวะแพทย์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามหลักทฤษฎีและประเด็นที่เกี่ยวข้องและตามความถูกต้องเกี่ยวกับการเลือกคำถามที่เหมาะสม
- 4) แก้ไขและปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอ
- 5) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญทางสาขาจิตวิทยา 3 ท่าน คือ ผศ.ปนัดดา ญวนกระโทก

อ.บัณฑิตา ศักดิ์อุดมและ ผศ.ศิดาภา ธนากุลชา ใช้แบบสัมภาษณ์กับรายกรณีคนพิการทางสายตา 2 คน ครอบครัวของพวกเขา เพื่อนของเขา และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษาที่รายกรณีกำลังเรียน การสัมภาษณ์นั้นจะเกิดในช่วงเทอมภาคเรียนปี พ. ศ. 2552 ภาคฤดูร้อนเป็นเวลา 10 เดือน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ก่อนสัมภาษณ์

- 1) หาความรู้ทางทฤษฎีและประเด็นที่เกี่ยวข้อง
- 2) หาความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัยและการสร้างแบบสัมภาษณ์
- 3) สร้างแบบสัมภาษณ์และวิธีสังเกต
- 4) ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแบบสัมภาษณ์และเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ

- 5) แก้ไขแบบสัมภาษณ์

6.2 เวลาสัมภาษณ์

ผู้วิจัยจะไปเข้าสนามทำการวิจัยด้วยตนเอง ใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต ช่วงที่จะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยให้รายการนัดโดยคำพูดและผู้วิจัยเป็นฝ่ายที่อัดเทปและบันทึกใช้สมุดเขียนหลังสัมภาษณ์เสร็จ

ผู้วิจัยตั้งคำถามสัมภาษณ์ตามหลักทฤษฎีจิตวิทยาและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การวิจัย การสัมภาษณ์จะเกิดตามขั้นตอนนี้

- 1) กับรายการนี้

ช่วงเดือนมีนาคม – ตุลาคม 2552 และ กรกฎาคม – สิงหาคม 2553

- 2) กับเพื่อนชั้นเรียน

ช่วงสิงหาคม พ. ศ. 2552 เป็นระยะเวลา 4 ครั้ง

- 3) กับอาจารย์ผู้สอนรายการนี้

ช่วงกันยายน พ. ศ. 2552 เป็นระยะเวลา 1 ครั้ง

- 4) กับครอบครัวของรายการนี้

ช่วงตุลาคม พ. ศ. 2552 เป็นระยะเวลา 1 ครั้ง

- 5) กรกฎาคม – สิงหาคม 2553

สัมภาษณ์ อาจารย์ผู้สอน ครอบครัวและเพื่อนร่วมชั้นเรียน กรณีศึกษาที่ 2 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์รายการนี้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ประเด็นการสัมภาษณ์รายกรณี

ครั้ง	วันที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์
สำหรับรายกรณีคนที่ 1		
1	2 ส.ค. 2552	1. ข้อมูลทั่วไป 2. ประวัติทางการศึกษา 3. ประวัติทางสุขภาพ 4. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว 5. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
2	9 ส.ค. 2552	1. ประวัติทางการมีเพื่อนและความสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. กิจกรรมช่วงเวลาว่าง ความสามารถและการจัดการเวลาว่าง 3. งาน/อาชีพ 4. ทบทวนคำถามและคำตอบจากสัมภาษณ์ครั้งที่แล้ว
3	14 ส.ค. 2552	1. ความรัก 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ โรงเรียนการศึกษาสำหรับคนพิการทางสายตา 3. สถาบันทางการเรียนในมหาวิทยาลัย 4. ทบทวนคำถามและคำตอบจากสัมภาษณ์ครั้งที่แล้ว
4	27 ส.ค. 2552	1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมไทยและนโยบายเกี่ยวกับคนพิการทางสายตา ของประเทศไทย
5	1 พ.ย. 2552	1. ความสนใจในการเข้าสังคม
6	1-9 พ.ย. 2552	1. ส่งแบบสอบถามแก่เพื่อนของรายกรณี
7	9 พ.ย. 2552	1. คำถามเสริม – มนุษย์สัมพันธ์ในวัยเด็กจนถึงปัจจุบัน
8	30 ก.ค. 2553	1. สัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบทาง โรงเรียนการศึกษาสำหรับคนตาบอด
9	12 ส.ค. 2553	1. คำถามเสริมเกี่ยวกับวัยเด็ก
10	23 ส.ค. 2553	1. สัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา

ตารางที่ 1 ประเด็นการสัมภาษณ์รายกรณี (ต่อ)

ครั้ง	วันที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์
สำหรับรายกรณีคนที่ 2		
1.	16 ส.ค. 2553	1. ข้อมูลทั่วไป 2. ประวัติทางการศึกษา 3. ประวัติทางสุขภาพ 4. ข้อมูลเกี่ยวกับครอบครัว 5. ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว
2.	24 ส.ค. 2553	1. ประวัติทางการมีเพื่อนและความสัมพันธ์กับผู้อื่น 2. กิจกรรมช่วงเวลาว่าง ความสามารถและการจัดการเวลาว่าง 3. งาน/อาชีพ
3.	31 ส.ค. 2553	1. ความรัก 2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนการศึกษาสำหรับคนพิการทางสายตา 3. สภาพทางการเรียนในมหาวิทยาลัย
4.	02. ก.ย. 2553	1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมไทยและนโยบายเกี่ยวกับคนพิการทางสายตาของประเทศไทย 2. ความสนใจในการเข้าสังคม

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบเชิงพรรณนาจากข้อมูล ได้แก่

7.1 การกระทำของรายกรณี

ว่า แสดงพฤติกรรมอะไรในสถานการณ์ต่าง ๆ สถานการณ์นั้นคือ

- การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนเมื่อเรียนหนังสือกับอาจารย์ผู้สอนในอดีตและปัจจุบัน
- การมีส่วนร่วมกับเพื่อนชั้นเรียนนอกเวลาเรียนหนังสือในอดีตและปัจจุบัน
- การมีส่วนร่วมในครอบครัวในอดีตและปัจจุบัน
- การมีส่วนร่วมในชุมชนที่อาศัยในอดีตและปัจจุบัน

เพื่อแสดงวิถีชีวิตและความสนใจในการเข้าสังคมของรายกรณี

7.2 ความหมาย

คือ การที่รายกรณีอธิบายและให้ความหมายเกี่ยวกับการกระทำของเขาในสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อแสดงวิถีชีวิตและความสนใจในการเข้าสังคมของรายกรณี

7.3 ความสัมพันธ์

ระหว่างรายกรณีกับ

- เพื่อนในชั้นเรียน
- อาจารย์ผู้สอน
- ครอบครัวและญาติ
- ชุมชนที่อาศัย

7.4 สภาพทางสังคม

หมายความว่า การที่รายกรณีได้รับความช่วยเหลือจากสังคมและรัฐบาลเพื่อดำเนินชีวิตของตนเองและรับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน นอกจากนั้นดูตามทัศนคติและอคติที่สังคมไทยมีต่อคนพิการทางสายตาตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่สอง